

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kdo ščuje?

Nam ni v navadi, da prinesemo brž pred naše bralce, ako se kje kedaj kdo zažene v nas, v naš list in tudi v prepir se ne spustimo iz lehka. Čemú tudi? Iz prepirov pač ne pride nikomur koristi, nam pa je le za to, da spravimo, kar nam največ mogoče, koristi med slov. ljudstvo. Dnes pa storimo v tem nekako izjemo, kajti zdi se nam, da je v tem molčati na škodo slov. ljudstvu. Stvar pa je ta-le: Nek ponočnjak, pravi se, da je slov. krvi, napadel je nekje na nemško-slovenski meji tovariša, pravi se, da je nemškega pokolenja. klicaje: „Nemški pes, nocoj ti gre za kri!“ To je grdo, kazni vredno djanje in nam je prav po volji, čem huja da zadene ponočnjaka. Vendar kaj se izgodi? V Graški „Tagespošti“ bere se par dni pozneje, da je to — delo „Slov. Gospodarja“.

Ljubi Bog, kako pride pohlevni „Slov. Gospodar“ v dotiko s tem zločinom? Mi ne vemo ali „Tagespost“ zna za vse, torej zna tudi za to ter ji piše dne 9. novembra prec neko revše iz Maribora, da „Gospodar“ vedno ščuje zoper Nemce, da uči, naj „Nemce pes za plotom jé“ in je torej ono zlodejstvo le nasledek tega ščuvanja.

Mi imamo precej trde živce in kar se tiče grdenja, ki ga dobimo iz nemško liberalnih strani, za to nimamo ušesa ali ta grda, zlobna laž nam je bila le preveč. Vsled tega smo poslali h krati „Tagespošti“ popravek, češ, da ni resnica, da ščuje „Slov. Gospodar“ zoper Nemce, da je krivo, da uči „Slov. Gosp.“, naj „Nemce pes za plotom jé“ in da je torej zloba, če se „Slov. Gospodar“ spravlja v zvezo z onim zločinom.

„Tagespošta“ sicer objavi ta naš popravek, toda brž pristavi, da zna vsak, kdor pozna razmere na spodnjem Štajarji, da ščuje „Slov. Gosp.“ zoper Nemce. V številu 217. pa dokazuje potlej na dolgo in široko, ne več, da uči „Slov. Gosp.“, naj Nemce pes za plotom jé,

tudi ne naravnost, da je „Slov. Gosp.“ kriv zločina na nemško-slovenski meji, pač pa, da ščuje zoper Nemce ter je zato „ščuvarski list najhujše vrste“. Ali kaki so ti dokazi, ki jih navede brez zoba tetka iz Gradca? Iz štirih števil „Slov. Gosp.“ je zajela blizu toliko stavkov ter jih je v nerodni prestavi priredila za svoje bralce, češ, da je v njih pravo pravcato ščuvanje zoper Nemce!

Sirota pa ni dobro zadela ali pa v celem „Slov. Gosp.“ ni najti ščuvanja zoper Nemce. V vseh onih stavkih namreč ne stoji nikjer besedice o Nemcih, ampak le o nemškutarjih. To prizna „tetka“ tudi sama, kajti ima le „Deutschthümmler“, nikjer pa „Deutsche“. Vse to pa je ne moti, da sklene iz njih na to, da je „Slov. Gosp.“ „ščuvarski list najhujše sorte“.

Ko bi „tetka“ imela bralce, ki imajo dovolj lastne razsodbe, lahko bi ji bili mi za to njeno dokazovanje hvaležni, kajti pri njih bi vzbudilo le „veselost, kakor jo zasluži“. Ali „tetka“ pozna svoje bralce, za to se upa pred nje tudi na brgljah pa jim še kaže na nje, češ, kako da so njene noge močne in pa — zdrave.

Novi pravosodni minister pa slov. ljudstvo.

Prijatelj iz Ljubljane nas opozarja na članek, ki ga ima „Slov. Narod“ na čelu svoje 264. številke in mi ga radi objavimo, tem raji, ker se tiče nas, to se pravi razmer na slov. Štajarji. Prav iz srca so nam vzete te-le besede v „Slov. Narodu“:

Vesetje, ki smo ga bili izražali ob imenovanju grofa Schönborna pravosodnim ministrom, ni bilo dolgotrajno, kajti danes že spominjamo se svetopisemskega izreka: „Po njih delih jih bodete sodili“. Tako delo je bilo imenovanje novega okrajnega sodnika v Ormoži, kjer so se prejšnjega bili odkrižali, da-si je šlo le s težavo.

Previdnost nam vелеva, da v tej zadevi ne zapišemo mnenja svojega, zato se omejujemo na to, kar je priobčila Praška „Politik“ v do-

pisu iz Celja dne 11. t. m. Rečeni dopis je stvarno in mirno pisan ter prihaja iz peresa odličnega rodoljuba in slôve v prevodu:

„Z opravičeno napetostjo smo pričakovali prvi vladni čin, ki se tiče slovenskih interesov, pri novem pravosodnjem ministru, zakaj ta bi nas imel poučiti, kako da se misli ravnati novi pravosodnji načelnik, gledé slov. programa bistvene točke. Tak pa nam je prinesla „Wiener-Zeitng“ z dne 6. t. m. — bila so to imenovanja na izpraznjena mesta v okrožji Celjskem — in mi izjavljamo takoj, da nam ni ugajal.

Mi Slovenci imamo mnogo razlogov, da pri svojem prizadevanji, naj se nam uresniči narodni program, pred vsem poudarjamo osobno vprašanje. Našim nasprotnikom to ni neznano, da pride na osebe mnogo, in to v pravosodstvu — vse. Da si pomagajo in nepoučene varajo, za to so si izmislili obrekovanje ter skušajo dokazati, da je vse to le borba za službe. Poučenih in stvarno mislečih ljudi seveda ne pridobijo za te svoje nazore. V tem, da se ne morejo premestiti in odstaviti, dalje v tem, da imajo sodišča pravico protestovati, so li naredbe zakonite, — v tem imajo sodnijski uradniki zaslombo, da jim je možno, brez pridržka izražati naklonjenost ali pa mržnjo svojo gledé rabe slovenskega jezika v uradu. No, gledé rabe slovensčine pri uradih, zlasti pri sodiščih, imamo le naredbe. Te naredbe opirajo se sicer vse na § 19. državnih osnovnih zakonov, — toda oni, ki bi jih imeli izpolnjevati, le-ti jih nečejo izpolnjevati, izgovarjajo se rekoč: § 19. izreka samó načelo; da se pa načelo izvrši, treba posebnega zakona, — naredbe izdane o jezikovnem vprašanji torej nimajo vezilne moči.

Tega sklepanja nimajo samo naši nasprotniki, — imajo ga vsi nasprotniki Slovanov.

Ker je po tem vsacemu jasno, kako težko da je rešiti jezikovno vprašanje po zakonodavnem potu in ker razvijajoči se narodi, kakor narod slovenski, ne morejo dopuščati, da bi vse pri starem ostalo, dokler se ne uredi jezikovno vprašanje, zategadel po pravici zahtevajo naredbe v zmislu in duhu državnih osnovnih zakonov, zahtevajo osob, ki morejo in hočejo izvajati take naredbe. V tem tičijo nagibi, zakaj narod slovenski zahteva, da se imajo na javna mesta namestiti osebe, ki imajo razven družih potrebnih lastnosti tudi sposobnost in voljo, da bodo izpolnjevali naredbe, izdane gledé rabe slovenskega jezika.

Če gre za pravo, imamo dovolj naredb, ki urejajo rabo slovensčine pri sodiščih ter bi v rokah slovenskemu uradovanju prijaznih mož omogočile tako poslovanje, da bi v tem oziru ne preostajalo mnogo do uresničenja našega narodnega programa.

Prvo imenovanje nas je torej presunilo in nadejati se nam je še mnogo začudenja, ako se

novi minister ne postavi na svojega prednika stališče, ki je v pošteveh jemal službena leta in druge odnošaje a tudi gore omenjene razmere.

Razpisana so sedaj mesta: okrajnega sodnika v Šmarji pri Jelšah, mestni svétnika in pristava pri deželnem sodišči v Celovci in mesto predsednika okrožnemu sodišču v Rudolfovem. Le tedaj, ako se za poslednje imenovana mesta izbere prava osoba bomo gotovi, da se ne bode zopet odpravilo vse, kar se je poslednja leta pravosodstvu v jasno korist v djanji uvedlo.

In ali se ne bode gledalo na to, da bi se za rečeni mesti pri deželnem sodišči v Celovci imenovala sposobna prosilca, da se odpravijo gorostasnosti, da se s slovenskim ljudstvom — s tretjino vsega prebivalstva — obravnava po tolmačih. Dozvoljujemo si opozarjati grofa Schönborna na pritožbe, ki so se čule poslednja leta v javnem parlamentu o sodnijskih razmerah na Koroškem, kolikor se tičejo prebivalstva slovenskega. Se ve, da kakor stvari stojé, se nj. preuzvišenost o naših pritožbah opravičenosti ne bode mogla poučiti iz predlogov za navedena imenovanja. zastoj bode v njih iskal napotila, kako naj odpravi tako zlo; o tem se bode nj. preuzvišenost morala poučiti kje drugje.

Vendar se za zdaj nečemo udajati tožnim razmišljevanjem, temveč upamo, da bode novi pravosodnji minister spoznal razmere ter delovanje svoje tako uredil, da ne bode v nasprotstvu z načeli, na katerih sloni ministerstvo grofa Taaffe.“

Dopisi.

Iz Dunaja. (O vseučilišči) Rojaki! Že mnogokrat poudarjalo se je v naši družbi, kako potrebno in važno bi bilo, da se osnuje podporno društvo za slovenske velikošolce na Dunaju in storili so se tudi potrebni koraki, da se obistini ta namen. Slovenski klub na Dunaju je po našega vladarja prevzvišenih mislih skusil uresničiti ta namen o priliki štiridesletnice njegovega vladanja, slovenski klub izdelal je pravila, katera so tudi že potrjena. Ni treba natančneje opisovati nujnosti in važnosti takega društva, saj je znano vsakemu, kako hudo se čisto godi našim velikošolcem, ki nimajo od doma ni podpore ni uspešnih priporočil. Ne samo, da si izpodkopavajo zdravje, da morajo duševno delati na vse pretege, da s tem zgubljajo moč in čas za učenje, odrivajo se tudi na pota, ki jih vodijo od poklica določenega jim po dovršenih naukih ter odtezajo na tak način narodnemu delu. Temu naj opomore naše društvo, varuje naj velikošolca prvi čas bivanja na Dunaju reve in gládú, daje naj mu priložnosti pridobiti si kako postransko opravilo. ki mu ne jemlje vse delavnosti in vsega časa. Za-

vest, da smo s tem ustvarili preblago, naši narodnosti jako ugodno in nujno potrebno ustanovo, ta zavest osrčuje nas, da vstopimo pred Vas. Prosim Vas tedaj, da pristopite skoro in obilo temu društvu kot ustanovniki, ali kot redni udje ali podporniki, in da pošljete, — uvažujoč, da društvo počne deliti podporo o štiridesetletnici Njeg. Veličanstva, — čim prej Vam bode moči svoje doneske pod nadpisom društvenemu blagajniku gospodu R. Puklu, odvetniškemu koncipijentu, VII. Zieglergasse 65 na Dunaju. Ustanovniki plačajo vsaj po 50 fl, enkrat za vselej, pravne osebe (občine, društva itd.) po 100 fl., redni udje, to so oni, kateri prebivajo na Dunaju in njegovi okolici, vsaj po 3 fl. na leto, podporniki in to je lahko vsak vsaj po 5 fl. Za odbor: Ivan Navratil, Jos. Ciperle.

Od Noveštifte pri Gor. gradu. (Hvala Bogu.) Naš novi župnik, č. g. Fr. Puntner so nas nepričakovano nepripravljene s svojim prihodom iznenadili. Naše priprave in naše veselje o tem splavale so po vodi. Naj nam ne zamerijo, saj vejo, da tega nismo vsega sami zakrivili. A tem slovesneja je bila instalacija ali vstolitev. Že dne 27. oktobra v soboto popoldan ob treh naznanjal je mogočen strel iz topičev in pa prijetno v klenk zvonjenje je daleko okrog naznanjalo, da se bode prihodnji dan vršila pri nas vesela in prijetna svečanost. Krasno vreme je to kaj ugodno povspeševalo. Samo nebo je kazalo, da še le nismo čisto zadnji, kakor smo morali malo časa poprej vedno in vedno slišati. Sejmišče in okolica, kakor cesta, po katerej so se imeli gospodje pripeljati, bile ste primerno z „majami“, venci, raznim zelenjem in napisi okinčane. V nedeljo ob 1/2 10. uri pripeljejo se naš vlč. g. dekan v imenu prevzv. in milostljivega knezo-vladike, da vstolijo novoimenovanega našega g. župnika. Ljudstva se je od vseh strani kar trlo, tako, da je bila naša prostorna cerkev skoraj premajhna. Kmalu potem postavijo naš g. učitelj bele in okinčane deklice z drugo šolsko mladino pred župnijo, od koder je mnogo občinstva in več vlč. gg. duhovnov našega novonastavljenega g. župnika spremljalo v krasno okinčano cerkev. Vlč. gg. duhovniki, ki so bili navzoči, so bili razen že omenjenih dveh, sledeči: Naš rojak, vlč. g. Sternad, župnik na Ljubnem, vlč. gosp. Rodošek, župnik v Šmartnem, vlč. g. Krener, župnik pri sv. Frančišku in dva očeta frančiškana iz Nazareta: oče magister in oče Metod. Vsem navedenim se za njihov trud in čast, katero so nam s svojo navzočnostjo pokazali, na tem mestu v imenu vseh župljanov najiskrenejša zahvalnost izreka. Bog plati! Potem so vlč. g. dekan, kakor je običajno, našega gosp. župnika instalirali. Na to še podajo vlč. gosp. dekan na leco in s prav ginljivimi v srce se-

gajočimi besedami navzočnikom temeljito razložijo, čemu so novi gospod k nam prišli, v imenu koga so prišli in kaj so nam prinesli. Ko so omenjali, da so nam prinesli — res dolgo časa — jako zaželeni mir in ljubezen, mislim, da nobeno oko, osobito naših župljanov, ki so toliko časa teh božjih darov pogrešali, ni suho ostalo. Hvala jim iskrena za te lepe besede, prepričani smo, da se bodo sedaj vresničile, kajti tudi mi župljani, hočemo obljubiti, da bomo vedno v božjem miru in sv. ljubezni z našim vlč. g. župnikom živeli, osobito, ker smo se že sami osvedočili, da so res gospod po volji božji. Bog jih nam ohrani krepkega na mnogaja leta! Ni mi treba omenjati, kako ginljivo se je potem daritev sv. meše vršila, ker to je samo ob sebi razumljivo, akoravno nismo bili vajeni v naši župniji takšnej slovesnosti in pobožnosti že več let navzoči biti. Konečno se zahvaljujem vsem, kateri so k tej svečanosti količkaj pripomogli in prosim prav vljudno vse, skazimo se vselej in pri vsakej priložnosti takšni, da bodemo vredni našega vlč. g. župnika še mnogo, mnogo let med seboj imeti. Bog daj!

M. Rihtar.

Od Velike nedelje. (Spominek.) Po cellem našem cesarstvu se je obhajala štiridesetletnica vladanja našega blagega in dobrotljivega cesarja Franca Jožefa, deloma po napravljenih svečanostih, deloma s postavljenjem in ustanovljenjem raznovrstnih spominkov in tudi drugače. — Tudi Velika Nedelja ni hotela biti najzadnja, ter se je priredila tukaj ob koncu šolskega leta lepa svečanost v proslavo Njih Veličanstva cesarja Franca Jožefa, na katero smo lahko ponosni in se je z radostjo spominjamo. — Da pa storimo tudi vidljiv spomin, zato se je v tukajšnji prijazni občini v Mihovcih zezidala lepa kapelica v proslavo Njih Veličanstva našega svitlega cesarja in na čast blaženi devici Mariji čistega spočetja. Da je bilo mogoče tako lepo kapelico postaviti, imamo se zahvaliti darežljivosti od strani občine povprek, kakor tudi poedinih občanov, posebej in blagodušnemu daru neke gospe iz Maribora, ki je rojena Nedeljščanka. Posebno pak se mora priznati veliki trud in marljivost gospoda občinskega predstojnika. — Blagoslovljena je bila ta kapelica v nedeljo 4. novembra t. l. od našega gospoda župnika, kateri so s svojim ginljivim in izbornim govorom razložili lepo navado pri nas na Slovenskem, da častimo našo blaženo mater devico Marijo, katera je naj mogočnejša priprošnjica in pomočnica v nebesih. —

Iz Celja. (Dijaška kuhinja) Za III. društveno, šolsko leto 1888/89 so darovali potem p. n. gg.: prevzvišeni gospod knezoškof Jakob Maksimilijan za september in oktober 6 fl., J. Bohinc, dekan v Braslovčah 5 fl., Jurij Klančnik, duhoven v Braslovčah 5 fl., J. Hri-

bernik, kaplan v Braslovčah 3 fl., Peter Erjavec, župnik v Trbovljah 5 fl., Jože Muba, v Trbovljah 2 fl., Andrej Elsbacher, trgovec na Laškem 5 fl., „Posojilnica“ Celjska 100 fl., dr. Franc Voušek, c. kr. sodnik v Gornjem gradu 5 fl., dr. Weingerl, v Krajskih toplicah 5 fl., dr. Ipavic Gustav, zdravnik v Št. Jurji ob j. ž. 5 fl., dr. Guido Srebre, odvetnik v Brežicah 5 fl., Josip Jeraj, župnik v Žavcu 5 fl., Gregor Presečnik, kaplan v Poličanah 3 fl., dr. J. Ev. Lipold, župnik v Velenji 5 fl., dr. Karl Schmidinger, c. kr. notar v Kamniku 5 fl., Ivan Kačič, c. kr. notar v Šoštanju 5 fl., Martin Kocbek, c. kr. notar v Marenbergu 5 fl., dr. J. Muršec, c. kr. profesor vseučilišča v Gradcu 5 fl., Anton Brumen, c. kr. sodnijski pristav v Slov. Bistrici 5 fl., Neimenovana v Dramljah nabrala 3 fl. 09 kr., Lovro Baš, c. kr. notar v Celji 5 fl., dr. Ludvik Filipič, odvetnik v Celji 5 fl., Milan Hočevnar, trgovec v Celji 2 fl., Jurij Detiček, c. kr. notar v Celji 10 fl., Ljudevit Hudovernik, mestne fare kaplan v Celji 2 fl., dr. Ivan Dečko, odvetniški kandidat v Celji 10 fl., Franc Irgl, vikar v Celji 2 fl., Ivan Jerman, trgovec v Celji 2 fl., Mihael Kokot, učitelj v Celji 1 fl., Ivan Likar, sollicitator v Celji 1 fl., Franc Lipold, koncipijent v Celji 1 fl., Franc Lončar, koncipijent v Celji 1 fl., dr. Josip Sernek, odvetnik v Celji 10 fl., Tomaž Wajda, v Celji 1 fl., Vanič Dragotin, trgovec v Celji 2 fl., Raimund Kožer, posestnik v Celji 1 fl., Peter Majdič, posestnik umetnega mlina v Celji 50 fl.

(Konec prih.)

S Planine (Proti ponemčevanju) slov. narodne šole so že pred tremi meseci poslale ugovor občine: Planinska ves, Loke in Golobinjak v Gradec, oziroma na Dunaj k naučnemu ministerstvu ter vsak čas pričakujejo povoljnega odgovora. Ta protest je bil tako potreben, kakor še morebiti nikjer ne; kajti za šolo pri sv. Vidu na Planini je deželni šolski svet na prošnjo nemškutarke večine tamošnjega šolskega sveta, posebno vsled srčne želje g. nadučitelja Br. dovolil, naj se nemščina podučuje v I. razredu 5, reci: pet ur, v II. 8, reči: osem uč na teden in v III. razredu naj bo nemščina učni jezik v vseh predmetih. To pač mora biti za največjega prijatelja nemščine preveč! „Vzdigni se, ukaz mi reče!“ pravi pesnik in tako naj sam sebi govori vsak Slovenec, kateremu je stoprav nekoliko mar za našo bodočnost! Vsak narodnjak naj dela na to, naj se vsi slovenski občinski zastopi in šolski sveti na Spod. Štajerskem, ki še do zdaj niso tega storili, oglašijo pri dež. šolskem svetu v Gradcu, prav za prav pri naučnem ministru, da razveljavi slaboglasni ukrep graškega dež. šolskega sveta gledè ponemčevanja slov. šol na spod. Štajerskem. Sicer g. naučni minister dobro ve, da ta ukrep ni po postavi, toda on ga nikakor

noče z enim odlokom ovreči, ter hoče obilo dela imeti Mi, ki nismo posebno dobro podučeni o vseh opravih naučnega ministerstva, menimo, da je g. Gautsch prav zadegatelj zahteval lansko seto v državni zbornici drugega sekcijskega šefa s prav mastno plačo. ali bo pa morebiti letos terjal prav zaradi naših narodnih šol par novih uradnikov. Gospodje poslanci, tudi vi slovenski, le hitro dovolite! Kaj se bote jezili ali celo ustavljali, ker veste, da to mora biti ali ka-li! (Kar še sledi, to, g. do-disnik, naj ostane v našem koši! Ured.)

Iz Ljubljane. Obrtne strokovne šole naše se pričó dne 3. decembra, vpisovanje pa bode dne 26. novembra. Učenci in učenke morajo se oglašiti s svojimi roditelji ali z njihovimi namestniki v pisarni strokovnih šol. Le-ta je v Virantovi hiši, v Zvezdarski ulici (I. nadstropje.) Treba je dokazati, da so otroci dovršili ljudsko šolo in izpolnili že 14. leto. — Otvorjenje se bode vršilo v družbi s slavnostjo, ki jo priredi ljubljansko mesto v spomin 40-letnega vladanja Nj. Veličanstva. Kdor torej ima otroka, ki je za to našo novo šolo, naj se posluži te lepe priložnosti, da mu priskrbi poduk na lehkí poti. Otrok bode mu za to gotovo kedaj vedel hvalo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Razprave o dednem pravu, kakor ga vstvarja za srednje kmetije načrt nove postave, gredó v drž. zboru le po malem naprej. Liberalni poslanci tej postavi niso prijazni in jim je ona le bolj, kakor se pravi, mrtvo rojeno dete. Na oko je v resnici v njej nekaj krivice, zakaj vsled nje ne dobijo vsi otroci enake dedščine ali erbijske; ali če se stvar vzame, kakor je, ne bode jim nobene krivice. — Nova vojaška postava pride k malú v razpravo v drž. zboru. Kakor je podoba, ne bode v tem brez hrupa in dolgih in recimo, dragih govorov, ni pa skorej dvoma, da se vzprejme prav, kakor je v načrtu vlade. — Shod katoliških veljakov na Dunaji se odloži na spomlad in izvrši se h koncu meseca maja. — Nemški štaj. kmetje niso veseli novih železnic, ki se napravljajo vsled sklepa dež. zbora po nekaterih krajih. Pravijo, da jim bodo brž več na škodo, kakor pa na korist. Ni brez vsega to, ali sedanji čas terja železnice in če jih ne napravijo po teh krajih, naredijo pa jih po drugih in tedaj še bode kmetom onih krajev več kvara po njih, koristi pa jim ne bode iz njih nobene. — Koroški drž. poslanec, dr. Ulbl molči trdovratno na vse to, kar mu očitajo oni gg. duhovniki, ki jih je bil v dež. zboru grdo napadel in potrjuje s tem star prigovor, ki pravi: drugo je obrekovati, drugo obrekovanje popravljati. — V ponedeljek je bil v Ljubljani živin-

ski sejem in hvalijo ga, da je bil srečen za kupce pa tudi za kmete, kajti lepa živina prodala se je lahko in še v dobro ceno, najbolj pa konji. — Vodovod v Ljubljani računani se na 182.000 gld., vse eno pa si ga napravi mesto, ker ji pomanjkuje pitne vode. — Po Primorju še vedno ni konca očitnim plesom, t. j. takim, ki se vršé po krčmah. C. kr. gosposka jih sicer odpravlja, toda po nekaterih vaséh daje jim še župan potuho. Ali ni kazni za-nj? — V Trstu je imelo ultra-laško šolsko društvo, „pro patria“, to, kar je pri nas „šilverein“, občni zbor; pri njem je bilo vse, kakor da je Trst — v Italiji. Čudno, da še c. kr. namestnik, Depretis, ostane na svojem mestu — mož, ki pri vsem tem „ne sliši nič, ne vidi nič“. — Grof Drašković, doslej vodja pravne stranke v hrv. saboru ali dež. zboru, se je odpovedal tej časti. — V saboru razpravlja se postava o „hišnih zadrugah“; pravi se, da so take zadruge za hrv. ljudstvo dobre, nam pa niso prav po godi. — Ogerski minister za drž. finance ni nihče drug, kakor Tisza. Mož si prizadeva spraviti denarja v drž. kase, toda nič mu ne hodi po volji. Pri Ogrih so še huje zavozili, kakor pri nas in delali so dolgove, kakor bi jih mislili plačati še le na god sv. Nikolja. — V ogerskem drž. zboru tirja nekaj poslancev, naj se dovolji vojaškim enoletnikom delati izkušnjo v blagi madjarščini. Pravi se, da je vojni minister, se vé, da ogerski, tudi za to. Mogoče je, toda verjetno je le za to, kar velja za Madjare.

Vnanje države. Sv. Oče v Rimu imenujejo v meseci decembru nekaj novih kardinalov, med njimi bode bojda Solnograški nadškof, dr. Eder in pa nemški dr. Kopp. — Italijanski senat je vsprejel novo kazensko postavo. Olajšave v njej niso vredne, da jih vzame človek v misel. — Najvišje vojaško povelništvo v Rimu je stopilo v zvezo z nemškim poveljništvom v Berolinu. To se nam ne zdi, da diši po dolgem miru. — Španjska vlada zatrjuje, da bode vesela, če si sežete kedaj Francija in Nemčija v roke. Da bi to bilo le mogoče! — Vsa je podoba, da se bliža francoska republika koncu. Ena stranka je čez drugo in ne manjka veliko, da si bodo v laséh. Brez Boga pač ni sreče. — V anglejskem drž. zboru je naznanil drž. podtajnik, Gorst, da so minoli četrtek vjeli vodji ustajnikov, Dinizuluja v Natalu in Čingona v deželi Zulu-zamorcev. — V Monakovem je umrl Maksimilijan vojvoda Bavarski, oče naše svitle cesarice. Pri pogrebu sta bila svitli cesar in cesarjevič Rudolf. — Pri Nemcih gre glas, da prideta avstrijski cesar in ruski car ob istem času v Berolin — k nemškemu cesarju Viljemu II. Ne zna se, kedaj se ta shod izvrši. — Rusija je dobila veliko posojilo, največ iz Pariza, pa tudi iz Berolina; Nemcem to ni po volji. — Iz Bolgarije se je raznesel glas, da je nastala

v Sofiji ustaja zoper kneza. Na tem pa ni resnica drugo, kakor da so se vnele saje v dimniku v knezovem poslopju in pridrlo je vsled tega več ljudi pred poslopje — past zijala. — Po Srbiji se vršé volitve za skupščino. Toži pa se veliko, da že prve volitve niso posebno proste. To je že stara pesem: poje se tudi v drugih državah. — Kraljica Natalija biva sedaj v Rumeniji in nikakor ni volje kar na lepem dati slovo časti kraljice. Nič se ne čuti, da jo podpira v tem katera država. — Turčija vidi, da nima prijatelja drugje, kakor s svojim orožji in zato se tudi njej ne smili denarja, ki ga požre vedno pripravlanje — za mir. Čudno je samo to, odkod da ga še dobiva. — V Aziji prodira Rusija zmeraj dalje in javlja se, da je neka tajna pogodba med Rusijo in Korejo že gotova. Vsled nje stopi Koreja pod rusko varstvo, to pa se pravi, da je pod rusko oblastjo. — Nov predsednik severoameriške republike „zedinjenih držav“ je za prihodnja štiri leta Benj. Harrison ali ne vemo, če je preveč vesel te časti, kajti v drž. zboru je večina poslancev zoper njega in le-teh mu bode težko spraviti pod svoj klobuk.

Za poduk in kratek čas.

Nekaj iz potovanja.

Spisal Janko T.

(Dalje.)

Moj namen ni, kakor sem že omenil, popisati Ljubljano, ne, a nek drug kraj hočem č. bralcem pokazati, katerega je božja roka res krasno stvarila, na katerega so lahko Slovenci ponosni, to je Bled na Gorenjskem.

„Otok Bleški — kinč nebeški

Kranjske zemlje ti“,

poje pesnik, — a ne samo pesnik, dan danes popevajo to mično pesmico že v vseh slovenskih dolinah in po planinah. Deklica, ki še ne zna, kje neki mora ta Bled biti, že zna peti krasno pesmico.

Bled je mičen kraj na Kranjskem in sicer na Gorenjskem. Iz Ljubljane drži železna cesta tje gor na Koroško, to je tako zvana Rudolfova železnica. V dveh urah pripelješ se tje do postaje Lesce-Bled, tako namreč čitaš na postajini hiši, ker so tudi slov. napisi. Med potjo vidiš na levi roki krasen grad Medvodje, lastnino ljubljanskega knezoškofa. Na desni strani si lahko pogledaš mesto Kranj, nekdanje glavno mesto Kranjske. Mesto je precej lepo, posebno ima lepo glavno cerkev. Do sedaj je imelo mesto Kranj nižjo gimnazijo, a vlada je letos to naredbo mestu vzela, seveda v veliko škodo mestu, a še boljše gorenjskim ukaželjnim mladeničem, ki morajo sedaj iti v Ljubljano, in kaj se pravi v velikem mestu za študentom plačevati, znajo stariši, ki imajo dijake. Menda

bi vlada pustila mestu gimnazijo, ko bi bila čisto nemška, kajti spodaj v Kočevji ni toliko dijakov, a ker je gimnazija nemška, pustila jo je vlada. V Kranji pa so se večinoma skorej vsi predmeti slovensko podučevali. Iz tega pa lahko razvidiš, čitatelj, da ni vse zlato, kar se sveti, in če nam že vlada, ki se zove vsem narodom pravična, nič ne da, in tako z nami ravna, kaj še le hoče storiti ona liberalna stranka, ki nam vsak čas svoj „Schulverein“ ponuja.

Do postaje Lesce-Bled torej nas vlak zapelje, a dalje moramo peš, ali pa voz najeti. Moj tovariš in jaz sva se peljala, kake pol ure menda. Takoj od Lesce že se vidi grad nad Bleškimi otokom a za gradom mogočni velikan Triglav. Mnogokrat sem poprej peval: „Po jezeru bliz Triglava, čolnič plava sem ter tje“ in danes imel sem videti to lepo jezero, in po njem se voziti.

Kmalu sva bila s tovarišem pri obali majhnega a lepega jezera. Takoj si najmeva čoln in hajdi na otočec k Marijini cerkvi. Dasi je huda burja se pripravljala, plaval je urno čolnič po šepetajočih valovih do otoka. Čez 99 kamenitih stopnic prispela sva na otokovo višino in — beživa v cerkev, kajti grozna ploha je nastala in dež je jel curkoma liti, zmes pa divje gromenje, da se je hruš groma v gorovji okoli otoka votlo glasil in brenčeče odmeval. Da bi kje drugod bil, bal bi se, a v Marijini hiši — čemu se bati! Med tem je zgomelo, da se je cerkev stresla in blisk vdaril je v zvonik — a takoj potem začel je mežnar hudo uro zvoniti. Da si je bilo grozno poslušati gromenje in je vsak trenotek svetel blisk razsvetlil cerkev, vendar milo je popeval zmes zvon, kot bi hotel reči „pri Mariji je varnost“.

Cerkev je jako lepa, ima pet altarjev večinoma iz marmorja, a enega iz mavca (gips). Tudi druga oprava je jako lepa, kajti prejšnja leta bila je ta cerkev slavna Marijina božja pot, a dan danes so jo opustili. Francozi so začetkom tega stoletja hoteli cerkev oropati, a junaške žene Bleške niso pustile in so se zoperstavile. Zvonik stoji posebej in je prav lep, spodaj nekoliko širokeji nego pri zvonih; zvonovi so mično vbrani in glasno doneče pevajo tje čez jezero. Otok ni velik, razun cerkve stojé na njem še tri hiše in majhna kapelica.

(Dalje prih.)

Smešnica 47. „Zakaj“, vpraša zdravnik kmeta, „zakaj čete, da vam zapišem, naj se pokoplje vaša žena že dnes popoldne?“ „Hm“, odmajе kmet, „če še čakamo na jutro, pa je lahko, da še kje postane živa!“

Razne stvari.

(V proslavo 40letnice) svitlega cesarja nakupi občina v Žičah hišo in nekaj zem-

lje ter jo priredi za ubožnico iste župnije. Tudi cerkev ima dobiti lepšo znotranjo opravo.

(Sv. misijon.) V Žičah se prične v nedeljo, dne 2. decembra sv. misijon; vodijo ga čč. oo. lazaristi iz Celja.

(Prošnja.) Cecilj. društvo prosi svoje ude, naj bi blagovolili letnino odrajtati; tako bode mogoče, nekaterim Lavantincem v Ljubljanski orgljarski šoli pomagati z denarjem, da ne obnemorejo.

(Čitalnica v Mariboru) ima v nedeljo, dne 2. dec. t. l. točno ob 8. uri zvečer v čitalničnih prostorih občni zbor. Na dnevnem redu je: 1. poročilo predsednikovo o delovanju društva v preteklem društvenem letu; 2. poročilo pregledovalcev računa lanskega leta; 3. poročilo blagajnikovo o stanji društvenega premoženja, 4. volitev računskih pregledovalcev za prihodnje leto; 5. volitev predsednika in odbora; 6. razni predlogi. P. n. gg. udje se uljudno vabijo, da pridejo k zboru v obilnem številu ter se opomni, da se bode, ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, sklical za tjeđen pozneje, v nedeljo, dne 9. dec. t. l. drugi občni zbor, pri katerem bode po čitalničnih pravilih vsako število udov sklepati smelo.

(Zahvala.) Vsem p. n. blagim Martinovim častilcem in čestilkam, ki so v nedeljo, dne 11. nov. t. l. v „Narodnem domu“ lepo svoto 15 fl. 48 kr. darovali v namen, da se ubogim učenkam ljudske šole v okolici Ptujski nakupi potrebno gradivo za ženska rokodela, posebno pa g. E. Plaminšek, ki je šaljivo tombolo priredil in se za dobavo dobitkov največ trudil, tako tudi gospodičinama, ki ste tablice razprodajali, izrekam v imenu obdarovanih deklic najiskrenejšo domoljubno zahvalo in stoterni „Bog plati!“ Ivan Kaukler, učitelj.

(Okrajni zastop.) Upravno sodišče na Dunaji je izbrisalo hišne posestnike v Celji iz vrste volilcev v okr. zastop. Vsled tega dose-danji zastop ni izvoljen v redu in se razpusti, dokler se ne izvoli na novo.

(Prošnje za slov. šolo), oziroma zoper ponemčevanje slov. šol, so brez kolekov, ako jih vložijo občine. V nekaterih krajih pa je davkarija n. pr. v Kozjem, v Slov. Bistrici predpisala koleke in še kazni. To je nepostavno. Zoper taka plačilna povelja je treba napraviti rekurz v 30 dneh, da se predpisani znesek odpiše.

(Čudna želja.) Naša „Marb. Ztg.“ piše, da pri mestnih volitvah ne gre za drugo, kakor da je mestni zastopnik Nemeč „od pet do glave“. Po tem takem treba se mu bo sleči, predno mu more človek dati svoj glas pri volitvi.

(Mestne volitve.) V Mariboru vrše se ravno v teh dneh volitve v mestni zastop. Kakor kaže volitev v 3. redu volilcev, ne vdeležuje se veliko volilcev. Izmed več, kakor 600

prišlo jih še včeraj, to je v sredo ni polovica. Voljeni so vsi dosedanji, g. župan blizu da z vsemi glasovi. Nasprotnikov ni bilo, to se pravi tacih, ki jih je vzeti za take.

(Spreobrnjenje.) Gospa Jenny Teichtmann, supruga uradnika pri c. kr. okrožni sodnji v Celji, je prestopila v naročje kat. cerkve. Dotični, jako pomenljivi sveti obredi so se vršili v nemški cerkvi in je bilo to, se ve, da v veliko spodbudo vernemu ljudstvu.

(Umrla) je gospa B. Širca, trgovčeva vdova in posestnica v Žalci in so jo v ponedeljek, dne 19. novembra na tamošnjem pokopališču pokopali. Ranjca je bila velika dobrotnica ubožcev.

(Slovstvo.) Jos. Stritarjevih zbranih spisov je izšel 59. in 60. (zadnji) zvezek na svitlo. Podoba g. pisatelja je dobra.

(Nova pošta.) Pri sv. Juriji pod Tabrom odpre se c. kr. pošta. Zvezo ima s pošto, ki gre memo št. Jurija na Vrnsko.

(Srečne ženske.) V Gostinjskem kopališču teče sedaj že 16 mesec, odkar niso nobene ženske pokopali. Kopališče ima poleti kacic 4000, po zimi pa 1200 prebivalcev in se torej smrt vidno ogiblje žensk.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. gg.: Geršak 25 fl. (ustn. dpl.), Frangež 3 fl. (do l. 1880), Heric 3 fl. (do l. 1890), Černko Marko 11 fl., Križan 5 fl., Janžekovič 10 fl., Majcen Jož. 11 fl., Rat 5 fl., (do l. 1890), Jazbec 5 fl., Košar Ivan 5 fl., Vidmajer Fr. 1 fl.

Sejmovi. Dne 24. novembra pri sv. Marjeti na Pesnici in v Poličanah (za svinje). Dne 25. novembra na Ptuji. Dne 26. novembra v Ločah, v Šoštanji in na Bregu pri Ptuji. Dne 27. novembra v Imenem (za svinje). Dne 29. novembra na Bregu pri Ptuji (za svinje).

Listič uredništva. G. K. S. na P.: Pride prvo, drugo pa ne more. G. V. L. v S.: Naj velja naše: V koš! — G. J. O. pri L.: Prav je tako! — G. D. P. pri V.: Nam bi bilo more biti po volji, a težko, če gosposki. — G. A. V.: Prosimo potrpljenja, le napravite konec! G. J. S. v L.: Ni dobro, da se molči na to. — G. N. P. na J.: Prepozno! — G. R. L.: Dopis nam bode ljub.

Zahvala in priporočba.

Za meni že 22 let skazano zaupanje izrekam najponižnejšo zahvalo, ob enem se pripočam v prihodnjič, posebno častiti duhovščini in zagotavljam vse p. n. kupce, da bodo gledé potrežbe in nizke cene prav zadovoljni.

Bolj oddaljenim gospodom pošilja se blago v zaboju do zadnje železniške postaje voznine prosto; vsled tega imajo le male stroške.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Pelikan,

medičar in svečar

v Mariboru na Štajarskem.

2-4

Loterijne številke:

V Trsti 17. nov. 1888: 58, 59, 75, 60, 37
V Linci " " 21, 31, 4, 64, 34

Prodaja

trgovskega posestva in blaga.

Vsled sklepa odbora upnikov v konkurznej masi **Franceta Dobovišek-a** prodaje se potom pismenih ponudeb:

1. Posestvo zemljiško-knjižni vložek 45, dačne občine Rečica (Rietz), popred kupljeno za 7000 gld., obstoječe iz enonadstropne, trdno zidane, v vseh prostorih za trgovino — trgovalo se je v istej vže nad 30 let — pripravna, blizo cerkve na dobro obiskovanih in pristopnih prostorih v trgu Rečica stoječe hiše in vrta.

2. Zemljišče zemljiško-knjižni vložek 47, dačne občine Rečica, katerega sicer spada le polovica med konkurzni imetek, toda v sporazumljenji s sosesestnico gospo Barbaro Dobovišek prepusti in prodaja se v korist upnikov tudi druga polovica, tedaj celo posestvo. Zadnje posestvo, nekdanj kupljeno za svoto 8506 gld obstoji iz dveh poslopij, v enem nastanjena je pošta, drugo rabilo se je prejšnje čase za pekarijo, in potrebnih gospodarskih poslopij, in obsega dva oralna 1166 □° travnikov, 7 oralov 270 □° njiv, 7 oralov 76 □° gojzda, je skoraj z okroženo (skupaj zloženo) ter se dotika prvoimenovanega posestva.

3. Vse štacunsko, lahko spečljivo v okroglem na 3800 gld. cenjeno blago in štacunska oprava itd.

Posestvi ne oddasta se drugače, kot za svote zadostujoče v poplačilo vseh vknjiženih upnikov, tedaj vsako za 7000 gld. ali skupaj za 14.000 gld., trgovinsko blago in oprava pa ne pod cenilno vrednostjo in sicer vsako posamezno ali pa vse skupno.

Trgovsko blago moralo bi se v 3 mesečnih obrokih poplačati, z vknjiženimi upniki mogoče je po sporazumljenji, da tisti večinoma gledé njihovih tirjatev čakajo.

Kupoželjni se tedaj vabijo, njihove pismene ponudbe poslati konkurznomasnemu oskrbniku gosp. Josipu Hren, trgovcu v Gornjemgrapu najdalje do 15. decembra 1888, ter se pri zadnjemu tudi lahko pozvedó natančnejji pogoji, ter lahko pregledata zemljiško-knjižna izpiska.

Gornjigrad, dne 31. oktobra 1888.

2-3

Josip Hren.

Razprodaja dobrih glasovirov.

Od 55 gold. naprej se prodajo taki proti gotovi plači po najnižji ceni, Gosposke ulice hšt. 26, v prvem nadstropju. 4-8

Priporočba za cerkvene slikarje.

Dvajset let ima vljudno podpisani p. n. duhovščini in cerkvenim predstojništvom čast ustrezati s slikarsko umetelnostjo, na primer z malanjem cerkev na presno, z oljnimi slikami za altarje, križevih potov, s popraviljanjem vsakovrstnih starih in skvarjenih slik.

Priporočuje se toraj za nadaljšnja naročila, katera bode vselej točno in po ceni izvrševal.

Jakob Brollo,
slikar.

NB. Več vselej rad pové g. Angelo Zoratti, pozlatar v Mariboru, Koroško predmestje, Heugasse št. 9. 1-2

Najboljši molitveniki

vezani v usnje, žamet, kristal in kost v nemškem in slov. jeziku od 25 kr. do 6 gld. priporočta na izbor

Andrej Platzer,

poprej **Edvard Ferlinc**

v Mariboru na Dr., gosposke ulice št. 3, prodajalnica papirja, pisalnih reči, šolskih knjig in drugih šolskih reči. Vsi molitveniki se dobro vežejo v usnje za 50 kr. in več. 6-11

Slomšekovih

zbranih spisov IV. knjiga: **različno blago** (I. del: šola in odgoja str. 180; II. del: nar. politika in pa narodno gospodarstvo str. 183—354; III. del: razna podučna tvarina str. 357—428) dobiva se izvod po 1 gld. pri izdajatelju: Mih. Lendovšek, župnik v Makolah (Maxau bei Pöltschach.)

III. knjiga: **životopisi** str. 397. pa po 70 kr. Po ravnoisti ceni tudi po vseh slov. bukvarnah! Prva in druga knjiga sta pošli. **Val. Orožnovih** pesnij je še nekoliko izvodov na prodaj po 40 kr. Pete knjige: „**Slomšekov pastirski listi**“ ni moči izdati, dokler niso za III. in IV. tiskovni stroški poravnani! 17

Učenec zmožen slovenskega in nemškega jezika, se sprejme v štacuni z mešanim blagom pri g. Alojzu Vršič, trgovcu v Ljutomeru. 1-2

Oženjen pristavnik (majer)

išče službo do 1. januarija 1889.

Naj se naročijo po pošti z dopisnico ali s pismom telo in kerv čistilne posladkorjene glasovite

Marijaceljske krogeljice.

Varstvena marka.

in na koži, omotici, zgagi, tvorih, glavobolu, glistah, debelosti. Naredijo dobro krv in tek.

Cena: 1 škatlja s 40 krogelami stane 40 kr. En svitek s 3 škatljicami, 120 komadičev, le 1 gld. (5 svitkov le 4 gld.) s podukom kako se rabijo.

Svarilo: Te izvrstne Marijaceljske krogeljice se le z varstveno znamko prav in po pošti dobijo, le pod naslovom:

**Löwen-Apotheke in Wien,
VIII. Josefstädterstrasse 30.**

Tudi se dobiva v tej lekarni in po pošti pri protinu in revmatizmu gotovo delujoči protinski duh, steklenica à 80 kr., kakor tudi za kašelj, pljučne in prsne bolezni glasovit terpotečki sok z apno-železom, steklenica à 1 gld. 10 kr.

Ta imenitna zdravila razpošiljajo se vsaki dan po vsej Avstriji. 15—50

Prosi se za natančen naslov: ime, kraj, zadnjo pošto in deželo.

Potrebno za hišo in pisarno!

V tiskarni sv. Cirila v Mariboru je ravnokar izšel in se dobi

Slovenski koledar 1889.

za steno.
Cena 20 kr., po pošti 5 kr. več.

Tiskan v treh barvah!

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 47. števil., „Slov. Gospodarja“.

L. 1888.

22. novembra.

Štev. 11.

Sadje in njegova korist.

(Konec.)

Orehi naj ostanejo tako dolgo na drevesu, dokler jim ne popokajo zelene lupine in dokler ni mogoče otresti orehov, ne da bi trebalo klatiti jih s koli; s tem se močno poškoduje drevje. Kedar orehi niso še zreli, moramo zeleno lupino z nožem otrediti; taki orehi so črnkasti, niso očitni, nezrelo zrno se posuši v njih in zato nema tako blago cene v kupčiji. Preden spravimo potrgano sadje, preberimo ga skrbno, ločimo drobno od debelega, lepo barvano od revnejšega in to pri vsaki posamezni sadni vrsti; kajti dobro odbrano sadje je vedno lažje in dražje prodati, nego pomešano, katero mora še le kupec odbirati. Se vé, da moramo nagrizeno, piškavo, pohabljeno ali celo nagnjilo sadje najprej odstraniti in kmalo porabiti.

Za ohranjenje sadja se najbolje sposobujejo bodi čistozračne, ne presuhe in ne prevlažne, hladne, pa ne mrzle, temne kleti, bodi sadne shrambe, kjer ni prepaha, pa je vstrajna temperatura med 5—10 stopinjami gorkote. V te prostore postavimo lesene police z večimi razdelki tako, da nam je lahko prekladati in prebirati vloženo sadje. Zato naj so posamezni razdelki k večjemu 80 cm. ali 30" široki in najmanj 65 cm. ali 25" drug od drugega oddaljeni.

Da sadje ne pocepa na tla, naj se napravijo na policah male stranske stene 10—25 cm. visoke. Na te police se položi sadje k večjemu v tri plasti druga nad drugo v pesek ali gips, da se sadje po svoji teži ne tlači in da se med seboj ne dotika.

Pri vkladnji plemenitega sadja bodi nam poglavitna skrb, da 1. potrgamo sadje pri jasnem vremenu; kajti le suho sadje moramo pospravljati, a nikdar ne rosnega ali vsled dežja mokrega sadja; 2. da položimo sadje tako na police, da bodo čašice navzdol, a repki navzgor obrnjeni. Na poličin pod in med vloženo sadje natrosimo suhega peska ali gipsa in zagrnimo ga tudi z njim. 3. Preden vložimo sadje, moramo sadno klet ali shrambo prav dobro osnažiti in prezračiti.

Da ne bo sadje gnjilo, prekadimo shrambo z žveplom, katero zadušni gnjilobne glivice. Če vžgemo v klet ali v shrambi nekoliko arzenika prostega, sicilijanskega žvepla ter prostor prav skrbno zapremo, izcimi se v njem žvepli-

kasta kislina, katera pokonča vse glivice in mrčese. 4. Razume se samo po sebi, da ne sme biti v teh prostorih ni podgan, ni miši in tudi nobene stvari, koja bi razširjala neprijeten duh, kakor: zelje, krompir, repa, jesih, petrolej itd. 5. Ko je sadje ležalo nekoliko tednov na policah, naj se preloži in pri tem naj se odstrani vse, kar je ognjitega ali poškodovanega vmes.

Čem dalje moremo ohraniti sadje in čem kasneje bo na prodaj, tem višje mu porase cena in tem večji dobiček nam bo dala sadjereja. Kedar pospravljamo sadje za pošiljatve, ravnajmo po sadni vrsti in pa z ozirom na oddaljenost kraja, kamor imamo blago poslati.

Jabelka povijmo v mehek svilnat papir in vložimo jih tesno skupaj v skrinje, pletenice ali v male sode, katerih dno je zagrnjeno s slamo, stene pa obložene s papirjem: površna plast bodi slama ali pa tako zvana lesena volna; posodo moramo trdno zapreti.

Hruške je pospravljati skoro enako, samo da jih vložimo po dolgič, da se repki ne polomijo in pa samo v dve vrsti druga nad drugo. Breskve, marelice, črešnje, slive, češplje, reinclaud pospravljajo se, a ne vsipljejo v plitve, ob stenah s papirjem oblečene skrinjice, tako da je bolj trdo sadje spodej, a mehkeje zgoraj; potem se pokrije z rženo slamo in na pokrivalo skrinje se zapiše: zgoraj. (Pri nas se črešnje pospravljajo v pletenice, tudi kedar gredó v zelo oddaljene kraje).

Orehom je treba poprej sleči zeleno lupino, drugače plesnijo; potem se spravijo v vreče, sode ali v skrinje. Razno jagodičje in posebno grozdje zloži se skrbno v pletenice med zeleno listje, navadno med trtno listje. Kmetijsko ali možno sadje ne zahteva posebne skrbnosti pri razpošiljanji; navadno ga naložimo v ladje, na vozove, železnične vagone; vedno pa je dobro, da je dno in da so stene oblečene s slamo.

Kedar pošiljamo tako sadje, bodi nam poglavitna skrb: 1. da pošljemo samo zdravo, trdo sadje, katero je skrbno odbrano in otreblijeno od ognjitega sadja, drugače mine kupce vse veselje do tacega ognjitega, raznovrstnega sadja, iz katerega se odceja rujava juha z voza in oni nam ponudijo za nje le revne cene. Tudi je skrbeti, da ne pride dež do naloženega sadja; 2. da vsipljemo sadje, kolikor mogoče rahlo na voz, ali kamor bodi in da ne teptamo po njem s škornji.

Kmetijsko sadje — jabelka, hruške, češplje za sušenje — naj se ne pošilja v prevelikih sodih ali skrinjah; ker pri prevažanju preveč trpi, ne daja mnogo vrednega sušja. „Gosp. l.“

Rez za klajo zelo koristna.

S suho klajo moramo dalje krmiti živino, kakor z zeleno. Število suhih mesecev za hleve je večje, kakor število mastnih. Ravno pa v času suhe klaje naj si živina tudi počije, naj si pribere masti, mesa, mleka, volne. Ta doba je tudi doba mraza in mraz zahteva, da zamore življenje prospovati, tečne hrane. Po zimi, ko zunanje delo počiva, ležje se opravljajo notranja dela. Tem pripada gotovo v prvi vrsti krmljenje živine. Misliti bi se dalo, da vsi kmetovalci ravno po zimi posebno skrbé za živino; ali mnogi so, ki se zadovolijo s tem, da živina le prebije zimo, naj si bo že kakor rado. Ali iz nič ni nič; če ne daš dosti živini, ti tudi vrnila ne boče veliko. Treba je torej krmljenje izboljšati.

So leta, v katerih je malo krme, ali je slaba krma. Lahko, da se je vsled deževnega vremena seno moralo po cele tedne valjati na travniku, in da se je še kljubu temu slabo posušeno spravilo; lahko, da je bila otava poplavljená od povodnje, ter da se je morala blatna in prašna uvažati. Gospodar toži, da živina ne jé; gospodinja toži, da ima krava malo mleka, akoravno ji veliko polaga. Obadva pa mora boleti, ko vidita, da gre več krme iz jaslí v steljo, kakor pa živinčetu v želodec.

Krma se da izboljšati z raznimi sredstvi: z mešanjem, soljenjem itd. Pa eno delo se mora storiti pred vsemi drugimi: krma mora se rezati. Rezanje samo na sebi že izboljša klajo. Velja pa to o zelenjavi ravno tako, kakor o senu, slami, turšici, repi, korenju, krompirju. Kedar je veliko krme, in je slama dobra, že kaže seno mešati s slamo, ter tako ne narezano polagati živini. Slama, ki jo živinče pusti, vrže se mu lahko pod noge za steljo. Ali kedar je krma slaba, da se mora mešati, in boljše tvarine pridevati, n. pr. sol, tedaj ne preostaja druga, kakor da se ljudje navadijo na rezni stol, ali še boljše, na rezni stroj. Delo na reznem stroju naj bo kmetovalca vsakdanje opravilo.

Rez za goved naj bo daljša, dvakrat daljša, kakor rez za konje. Žival je tako prisiljena, klajo do dobrega prežvekatí in kolikor toliko presliniti. Ker se mora z rezjo muditi, zato tudi drugo primešano hrano bolje prežveče, da se potem enakomerno v želodcu razdeli, ter ondi bolje prebavi. Ako daš živini otrobov, ali repe, krompirja, olupov itd., pomešaj vse to z rezjo, in videl boš, da bo to bolj hasnilo reji, kakor če bi one reči same polagal. Več ko daš onih močnih pridevkov, več daj tudi rezi. To

je velika prednost rezi pri krmljenju, katere so se pa kmetje še premalo poprijeli dosehmal.

Da se druga krma bolje prebavlja, ako se meša z rezjo, kažejo poskušnje. Tako so dajali teletom ovsá, enkrat brez rezi, drugokrat z rezjo. Videli so potem, da je polovica več zrnja neprebavljenega šla od teleta prvokvat, kakor pa drugokrat. Ravno tako se tudi drugo zrnje brez rezi ne prebavi do cela.

Rez napeljuje tudi živinče, da jé krmo, katero bi drugače pustilo. Trdo, suho steblovje zaničuje živina; ako pa se ta suhljad zreže, jo živinče le pojé. V tem se kaže velika korist rezi. Ako pa je krma tudi drugače še slaba, da se mora živali osladiti z repo, korenjem, zeliščem itd., tedaj da se vse to zmešati le z rezjo in tako živini položiti.

Kdor hoče živino hitro izrediti, ter ji polaga v ta namen močnejše krme, zamore to storiti le, ako ono močnejšo krmo meša z rezano slamo ali z rezanim senom. Tako služi rez v dosegó mnogih namenov.

Rez pospešuje tudi varčnost krme. Živina jemlje vse, kar je v jaslíh, če je rezano. Če pa ni rezano, vrže mnogo pod sebe. To dela posebno s slabo krmo, pa tudi s prav dobro zeleno krmo, če jo prehlastno jé.

Drugo rabo ima rez pri konjih. Konjem se reže navadno le dolga, trda suha detelja; drugače se jim pa rez meša le med oves. Rez naj bode le nekoliko daljša od ovsenega zrna. Predolge rezi ne kaže dajati; konj jo mora predolgo žvekatí, ter se tako predolgo ne nasiti. Če pa je prekratka, požré jo lahko neprežvevano, in to bi bilo uzrok nevarni koliki. Izkušen kmetovalec pravi: Konji sicer naglo jedó kratko rez, ali prebavljajo jo slabo. Prekratka rez napše se namreč prav trdo v debelem črevesu.

Razven navedenih prednosti ima rez še tudi mnogo drugih.

Kako vrednost ima stelja iz gozdov.

Gnoj je polju tako potreben, kakor setev. Zemlji moraš povrniti to, kar je izgubila, ko ti je sad rodila. Drugače ti oslabi. Zgubila pa je pepelnih snovi. Zato si tudi vsak kmetovalec prizadeva, njive kolikor mogoče gnojiti, in to s kolikor mogoče dobrim gnojem. Nekateri si prizadevajo, rabiti umetni gnoj, kjer ne zadostuje navadni hlevni gnoj. Da se pa več gnoja dobi, treba je tudi polagati več klaje. Kjer pa pomanjkuje sena, detelje, itd. mora slama pomagati. Da se gnoj dobode, je treba stelje, deloma, da si živina pripravi suho ležišče, deloma da se vsprejemljejo odpadki suhi in tekoči. Za to bi se vé da slama bila najbolja, ali ker se ta pokrmi, zato se pogosto nastilja z goščino steljo: z listjem, smrečjem, igličevjem, praprotjo, resjem itd. So kmetije, katere pokrmijo ali po-

prodajo vso slamo, ter steljo vozijo iz gozdov. Izvedni možje so preiskavali, kako vrednost ima vsa ta razna goščina stelja ter so svoje poskušnje tudi priobčili.

Vrednost stelje je odvisna od večih reči. Prvič se mora gledati na snovi, ki jih ima v sebi stelja, katere potem da tudi njivi. Drugič je gledati na to, ali tudi zadosti popiva tekoče živalske odpadke, da zamore živina biti na suhem. Tretjič se je ozirati tudi na to, trohni li naglo ali počasi, ko pride v zemljo. Četrto je odvisna vrednost stelje tudi od tega, ali in koliko zamore zrahljati zemljo itd. In tako se razsodi vrednost stelje še tudi iz drugih enakih lastnosti.

Kar zadeva prvo, namreč da zamore stelja pripraviti dober gnoj, ki vračuje zemlji zgubljeni moči, je najboljša ona stelja, ki ima v sebi največ pepelnih snovi. Sem spada fosforova kislina in kali. Teh snovi imajo goščine stelje — nasproti slami — prav malo. Praprot je boljše.

Poskušnje so dokazale, da ima 1 kilo praprotnega pepela 22—24 gramov kalija in 5 do 6 gramov fosforove kisline; slama pa na 1 kilo 7—11 gramov kalija in 2 grama fosforove kisline; mah in resje na 1 kilo pepela 5—6 gramov kalija in 1—3 grame fosforove kisline. Važna snov, ki je za gnojenje potrebna, je tudi dušec. Tega pa imajo razne goščine stelje veliko; nekatere celo več kakor slama.

Kar zadeva drugo, namreč da stelja popiva tekoče živalske odpadke, in da pokriva trde, je vsa goščina stelja, če izvzememo suhi mah, slabša od slame. Za slamo pride listje in praprot, manj pripravno je v ta namen igličevje borovo ali smrekovo in resje.

Smrečje ali tudi plevel, ki se rabi za steljo, je različne vrednosti. Čem več mokrote zamore vsprejemati, in čem tenjše je vejevje, tem boljše je.

Razne vrste stelje se po svoji vrednosti, ako pri tem v poštev jemljemo zgoraj omenjene lastnosti, — lahko razredijo na sledeči način: 1. mesto zavzema mah, 2. slama, 3. praprot, 4. listje: bukovo, javorjevo, lipovo, jelševo, leskovo. 5. igličevje in drugo listje, 6. plevel, smrečje, in drugo vejevje.

Mah, ako se suh rabi, je najboljša gozdna stelja. Popiva gnojnico nagleje, kakor slama. Ima tudi mnogo dušca, fosforove kisline in kalija. Trohni pa različno. Oni meh, ki se nahaja v smrečju, trohni precej naglo. Po časi pa trohni oni mah, ki je rasel na mokrih tleh.

Tudi praprot radi vstljajo kmetovalci. Praprot ima največ in najboljše pepelne snovi, ter sprejemlje tudi dosti naglo gnojnico v sebe. Strohni precej kmalo in tudi k temu pomaga, da se zemlja rahlja. Torej ima vse pogoje dobre stelje.

Listje ima skoro tiste snovi, kakor slama. Ali kadar se listjev gnoj po njivi raztrosi, lahko se, če ni strohnel, nakupiči v plasti, ker se ne da lahko razdeliti enakomerno; in tedaj zemljo, posebno, ako je pičla, preveč zrahlja. Lahka peščena tla se včasih vsled tega tako posušé, da veter odnese listje z gnojem vred, ki se listja drži.

Samo igličevje ima malo vrednosti. Nima v sebi potrebnih snovi, pa tudi hlevske mokrote ne more popivati. Ali ker imajo iglice navadno več menj mahú primešanega, se v tej obliki lahko rabijo za steljo. Zato imajo nekateri tako steljo rajši, kakor pa listje.

Smrečje je različne vrednosti, kakor že zgoraj omenjeno. Če se sami mladi enoletni vrhovi drobijo, ne debelejši od mazinca, je taka stelja posebno za nekoliko ilovita tla, dobra. V rahli peščenini pa, in če je vrhovje debelo, je ne marajo.

Resje, kakor tudi druga zel, je za vsemi drugimi vrstami. Se ve, da je tukaj tudi razloček, ako se cela rastlina, ali samo zgornji del porabi za steljo, ako je rastlina mlada ali stara, ako se dobiva spomladi ali jeseni itd. Ako se po gošči vse od kraja pokosi, ne samo resje, dá to se ve, da boljše steljo, kakor samo resje. Ali takega goljenja ne bode pripustil skrben gozdar.

Opravila sadjerejca.

(Spisuje Fr. Ogorevc.*)

Približal se je čas, v katerem ima umni sadjerejec dokaj posla, bodisi v starih sadunosnikih ali v novih nasadih.

V starih sadunosnikih naj se drevesno kolo, t. j.: zemlja okoli debla 2 metra, tudi več, če sega dalje krona drevesa, okoplje. Pa tudi globoko naj se okoplje, ter ne mu naj ne smili pest mrve. Drevesno kolo se pokrije potem s hlevnim gnojem ali pa s kompostom, da zimska moča, redilne delce do korenin splavi. Dobro je sedaj z močno gnojnico polivati tako drevesno kolo, drevo ti bo hvaležno za takov mali trud.

Debla dreves naj se pobelijo z mešanico iz apna, ilovice, kravjeka, živinske krvi itd., boljše je pa še slabejša debla, katera dolgoušec ljubi, obložiti s trstjem, koli ali trnjem. Pri mladih drevesih ne zadostuje pobeljenje, naj je tvarina smrdljiva. Zima in moče izperejo tak tudi belec kakor že koli in zajec ni vedno izbirčen.

Jame se zdaj izkopajo, kjer še se niso, za spomladnjo soditev. Gledé jam in saditve se premnogo greši. Ne zadostuje samo tolike jamice izkopati, da imajo korenine prostor v njej. Jama mora v pravem pomenu jama biti, eden meter in pol široka, 50—80

*) Odlikovan s srebrno svetinjo na Celjski razstavi. Uredništvo.

centimetrov pa globoka. Pri kopanju se vrže zgornja prst na eno stran dolnja pa na drugo stran. V spomladi, ko misliš drevo saditi, zakoplje se zgornja prst od spodaj in spodnja od zgoraj. Na sredo se močen kol postavi in drevo še le potem vsadi, ko je že vsa prst nasuta. Drevo ni nikdar preplitvo posajeno, samo če so korenine pokrite, pregostokrat pa je pregloboko. Nikdar naj se globlje ne vsadi, kakor je prej v drevesnici stalo. Divjaki iz gošč naj se ne sadé več, le prekasno se dočaka sad s takih dreves. Saj se dobro izrejena drevesa iz drevesnic dobé sedaj po nizki ceni. Z njih pričaka pa človek še precej hitro sadú.

Za drevesnice se sedaj rigola, ter divjaki oskrbé. Preslabe divjake saditi ni pametno. Boljše je par krajcarjev več za dobro blago plačati.

Za setev — ako se ni v jeseni že vsejalo — se semena med peskom štracificirajo, že meseca decembra ali začetkom januarija. Proti mišim se obvaruje, ako se zmeša mala porcija klorovega apna.

Omenim še samo, kar mnogi prezirajo ter v tem največji pogrešek naredé, da se primerno legi in zemlji prava sadna vrsta izbere. Nekdo je dobil že proti veliki noči pri svojem prijatelji jabelka. Redka so takrat, zato so mu tembolj dišala; poprosi ga torej, naj mu da takih cepičev; dobil je, ali nič mu nočejo prav roditi in tudi ni tako zadovoljen z okusom. Imamo mnogo finih vrst za vsako lego spodnjega Štajarja in Kranjskega izkusno, in te so tudi prav rodovitne. Kdor ni več v tej reči, naj se obrne do strokovnjaka. Tudi različnih vrst naj si ne sadi gospodar. Boljše imeti sto dreves rimske zlate parmene ali kanadiške rejnete ali mašanceljna, kakor pa sto dreves v sto vrstah. Takovo mešanico kupci slabo platijo, drugače pa, če ima 100—200 vaganov mašanceljnov. Dobro bi bilo ozir vzeti v sedajnem času, ko trtna uš pokončava vinograde, na take sadne vrste, katere dobro sadno vino dajo. Več o tem prihodnjé! —

Dopisi.

Iz Krškega. (Posojilnica.) Načelníštvo naše okrajne posojilnice razpošilja naslednjo prošnjo. Ker je v njej marsikako dobro zrno in znam, da se Vaši bralci zanimajo tudi za svoje kranjske sosede, pošljem Vam jo ter Vas prosim, da jo objavite v Vašem listu. Glasi se: Posojilnice, katerih je že več po Slovenskem, imajo ta namen, da dobé naši ljudje, kedar so v zadregi, denar na posodo pri domačem, národnem zavodu, da ga torej jim ni treba iskati pri tujih blagajnicah, in da ne pridejo v pest oderuhom. Ob enem so pa posojilnice tudi hra-

nilnice, ki dajejo večje obresti od sicer hvalevrednih c. kr. poštnih hranilnic. Podpisana posojilnica, na katero si dovoljujemo Vas, domoljubni gospod, danes s tem dopisom opozoriti, daje za hranilne vloge 4 $\frac{1}{2}$ %, od posojil pa jemlje 6 $\frac{1}{2}$ % obresti. Da bi se število hranilničarjev pri našem zavodu povekšalo, da bi se tudi oddaljeni hranilničarji pri nas s prihranjenimi svotami mogli sdeleževati, vpeljalo je podpisano načelstvo sledečo olajšavo: Ono pošilja na vse strani svoje „prejemne in položne“ listke c. kr. poštno-hranilnega urada brezplačno. S temi listki pošlje lahko slehern hranilničar brez vseh poštnih stroškov denarje v shrambo naši posojilnici. Ona naredi hranilno knjižico in mu jo pošlje; ali jo pa hrani, ako namerava dotični večkrat vlagati. (Za potrdilo mu služijo vselej od dotične pošte podpisani prejemni listi.) Kedar pa želi kdo denar dvigniti, zadostuje, da piše posojilnici karto, in ta mu pošlje zopet na svoje stroške novce na zaželeno pošto. Pri tej priliki vabimo še domoljube v bližini krški, da se pridružijo kot udje našem zavodu. Družabniki plačajo 1 gld. pristopnine in še 12 gld. deleža (tudi v obrokih lahko), od katerega dobé 4 $\frac{1}{2}$ % obresti. Ti imajo pravico do posojil in so deležni združnega dobička. Priporočujemo Vam torej naš domači denarni zavod, katerega izvolite podpirati zlasti s tem, da bi nagovarjali hranilničarje v Vaši okolici zastran pošiljanja novcev na navedeni način, in ostajamo z osobitim spoštovanjem. Načelstvo.

Raznoterosti.

(Nesreča) Šentlenarsko soboto večer pogorela je v Šmartnu v Rožni dolini Babičeva sušilnica. Sosedje, ki so pri rajnem Petku bedeli, pritisnili so ogenj pogasiti. Da bi se bližnja ves Jezerce ne vnela, so urno goreče svisle z mačkom skušali na tla potegniti. Pri tem jim pa maček spodrkne in ročaj njegov zasadi se Matiji Muzelnu v trebuh. Le par korakov je še ta storil, potem se je pa na tla zgrudil. Drugo jutro bil je za smrt previden in ob tednu bil je že pod grudo. „Azienda“, zavarovalna družba, pri katerej ima Babič ostala poslopja zavarovana, ko je o tej nesreči zvedela, poslala je vbogi vdovi za tolažbo velikodušni dar, za katerega se vdova tej blagi družbi prisrčno zahvaljuje.

(Plesnjivo vino se zvráči.) Vino pretoči v dober sod, spráži ječmen ali pšenico (ječmen je boljši). $\frac{1}{2}$ litra na 3 hektolitre kakor kavo, in toplega spusti v podolgastem žakličku skoz pilko v sod in za kakih 6—8 ur žakliček izvleci, — vino nima več po plesnjivem okusa, je dobro pitno.